ואמר רבי דמ"מ רביעית דמעיין לא בטלוה ויכול להטביל מחטין

במעיין אפי׳ כל שהוא דתנן (מ״כ פ׳ שמיני) מקוה במ׳ סאה ומעיין

בכל שהוא ומדקתני מקוה במ' סאה על כרחך בתר דבטלוה דאי

ל) [עי' תוס' עירובין ד. ד"ה גפן], ב) פסחים מא: [עי' תוס'

שם ד"ה אמר רבאו. ג) ופסחים

מא: וש"נ], ד) לקמן מב.

ה) [סוכה נד. וש"נ], ו) נ"ח

א"ל רבא מפרוקיא לרב אשי והא שייר עינבי דכרא א"ל

רבינא לרב אשי והא שייר כו׳

וע" תוס' חולין נה: [ובערוך ערך כדם א"ן, ז) נ"א מלאתי לשון רש"י ז"ל: מ"ק פ" משנה ראשונה מדמה לכל איסורי נזיר

לשתיה ושתיה ברביעית דילפיטן שכר שכר ממקדש (כריתות דף

יג:) והדר ילפי׳ כל איסורי נזיר

בכזית דקי"ל בכל דוכתי שיעור אכילה בכזית אף איסורי נזיר

בכזית: מוא"ו דוענבים קדרים

לחייב על זה בפני עלמו ועל זה

בתני עלתו את אכל ענבית לחים

ייבשים והתרו בו משום לחים

לא יאכל ומשום יבשים לא יאכל

חייב שתים אע"פ שטעתם שוה הואיל והם שני שתות: ה"ג

מכאן אתה דן לכל איסורין כדמפרש ואזיל: א"ל אל משתה.

דהתראות מחלקות: אכל ענבים

לחים ויבשים. מכל א' כזית:

אור רד ממא לא מני ה' מני

התנא לא תנא מניינא אלא לוקה

סתם: והא אותביה רב פפא ה'.

מתם הייטול לילקי ששה ואי לא תני תנא מניינא א"כ מאי אותביה

ומשני רב פפא הגיד הברייתא

רדי לידנו את אדיי נחרא נחיר

יו: ד"ה אלא], ע) שייך למתני

לעיל לד.,

דאי מסברא אמרה לאר משפוט שנונים כני כשהקשה לו מן הברייתא הוה הדר ביה, **ה**) [ועי׳ תוס׳ פסחים לם א מיי׳ פ״ה מהל׳ נזירות הלכה ח:

ב מיי פי״ח מהלי סנהדרין הל' ב ג: מא ג ד מיי' פ"ה מה א ג ד מיי' פ"ה מה פ״ה מהלי מירות הלכה י סמג לאוין רג:

מב ה ו מיי שם הלכה ח:

תורה אור השלם

 מִיַּיוְ וְשֵׁכֶר יַזִּיר חֹמֶץ יַיִּן וְחֹמֶץ שֵׁכֶר לֹא יִשְׁתֶּה וְכָל משרת ענבים לא ישתה ַּבְּבָיִת בְּנְיִם יִא יִשְׁתָּה וַעֲנָבִים לַחִים וִיבַשִּים לֹא יאבַל: במדבר ו ג 2. בל ימי נזרו מכל אשר יַעשָּה מִגֶּפֶן הַיַּיִן מֵחַרְצַנִּים יַעשה מִגֶּפֶן הַיַּיִן מֵחַרְצַנִּים וְעַד זְג לֹא יֹאכֵל:

במדבר ו ד 3. אִישׁ בִּי יִדּר נֶדֶר לִיְיָ אוֹ הַשָּׁבַע שְׁבָעָה לֶאְסר אִפֶּר עַל נַפְשׁוֹ לֹא יַחֵל דְּבָרוֹ בְּכָל הַיֹּצֵא מִפִּיו יַעֲשָּׁה:

גליון הש"ם

תום' ד"ה ולילקי שש וכו' וי"ל דהא לאו שיורא הוא. וי"ל דהא לאו שיורא הוא. כעין זה מכות ד' ככ ע"ל מד"ה והא מוד"ה כממקיף: ד"ה והא למ"ד. לא זכימי להבין הסים מליט מ"ד בל זמל לאו שיורל הלא מיד לא משום להל היש למתרי לי משום לכתן לאו שיורל הייט למתן לכתן לכתן לאו שיורל הייט למתן לכתן לכתיש מוץ וא"כ לדכבה ללא יקשה דלתשוב בל אח בדיניים היום יותר שור ניותר מותר שור שיור ניותר את הביניים ביניים בינים ביניים בינים ביני אם ביו הביניים הוי שיור נימא דגם לרבא בל יחל הוי שיורא ושייריה משום דשייר :"כ בין הביניים ול"ע

הגהות התוספות

1. ל"ל דאיכא למימר. 2. ל"ל ואכילה ברביעית כילד כו׳. 3. ל"ל נמי פליגי. 4. נדל"ל ומלישנא. 5. חיבת מוענבים נמחק ול"ל וי"ו דוענבים קדריש. 6. ל"ל דלכחוב. 7. ל"ל סחט. 8. ל"ל אי לא ותיבת אלא נמחק. 9. ל"ל לא שיורא הוא. 10. תיבות אומר הגמי כן או תיבות דקאמר הכי, מיותר. 11. ל"ל ודומיא. 12. ל"ל הא תנייה. 13. ל"ל והיינו. 14. ל"ל ששינה.

מוסף רש"י

אכל זג לוקה שתים. נזיר שאכלו, משום זג לא יאכל ומשום מכל אשר יעשה מגפן היין מחרלנים וגו', דלח יאכל קאי נמי אמכל אשר (פסחים מא:). אלאו יעשה שבכללות. אין לוקין על מכל אשר יעשה, דלא שבכללות הוא, שכולל חרלנים וזגים וענבים לחים ויבשים ועלים ולולבין (שם).

פי' הרא"ש

אינו חייב עד שיאכל מן הענבים וה״ה לשתיה בכזית ואתיא כר' עקיבא דסיפא: משנה ראשונה עד שישתה רביעית יין. וה"ה לאכילת חרצנים וזגים דחייב ברביעית כדמפרש בגמ׳ ר״ע אומר אפי׳ שרה פתו ביין ויש לו לצרף כזית מפת ומיין חייב

במעייוף: שואכל חייב עד שיאכל מן הענבים כזית. וה״ה נשתיה והיינו כמשנה אחרונה וכר״ע דבסמוך: משנה ראשונה עד שישתה רביעית יין. פירוש וה"ה לאכילה ברביעית ושתיה בכזית כילד משערין מביאין זית אגורי ושוקעו בכוס מלא יין ווהיין שיולה ממנון הם שותה כיולה בו היינו כזית וחכילה 2 משערינו דכמו שאכל מן הענבים נותנין בכום מלא יין אם יוצא מן היין רביעית הרי אכל כרביעית וקשה לר"ת [על] פירוש [זה] דאין דרך התנא בשום מקום להקדים משנה אחרונה למשנה ראשונ׳ בסדר ועוד קשה דמתחילה נקט כזית דהיינו משנה אחרונה כר"ע ומפסיק בה במשנה ראשונה ושוב חוזר לומר דברי ר"ע שהוא כמשנה [אחרונה] וע"ק דלפי [זה] היה לו לשנות במשנה ראשונה עד שיאכל רביעית כיון דבאכילה פליגינ דלישנא דמתניתין משמע דבאכילה לא פליגי וע"ק דכי היכי דבעי הש״ס טעמא לדברי ר׳

ביטול איירי ובאדם דהא מהוה בעינו

מ' סאה [א"כ] גם המעיין לא מטהר

אדם בכל שהוא דבעינן מים שכל

גופו יתכסה בהן וה"ל אמר בפרק

בתרא דחגיגה (דף כב.) דהא ארעא

חלחולי מחלחלא ובעינן ארבעים סאה

אלמא דמעיין בעינן מ' סאה ולכל

הפחות באדם איירי ואין לתמוה [אי

לאן בטלו רביעית דמעיין לתנייה

דאיכאו דה״ה בפחות מרביעית סגי

עקיבא שמביא פסוק בגמרא שמדמה שתיה לאכילה היה לו ליתן טעם למשנה ראשונה אמאי מדמי (שתיה לאכילה) אכילה לשתיה לכ"נ לר"ת דמתני' דקתני ברישא עד שיאכל מן הענבים כזית היינו אליבא בן דכ"ען דבאכילה כ"ע מודו דבכזית ולא פליגי אלא בשתיה דמשנה ראשונה עד שישתה רביעית כדרך כל שתיה ד] [בכריתות בפ' אמרו לו] (דף יב:) [מ"מ] שתיה לא גמר מיניה [דאכילה] ומלריך שתיה ברביעית: ור"ע כיון דכתיב ענבים לחים ויבשים לא יאכל מה אכילה בכזית אף כל איסורים כזית. מוענבים

קודם לכן גם המקוה טהור ברביעית אלא בתר ביטול קאמר וקאמר במעיין כל שהוא וליכא למימר דקודם ואינו חייב אלא עד שיאכל מן הענבים כזית וכו': תנא קמא שלא מדמי להון לכל איסורי נזיר לשתיה ורבי עקיבא כיון דכתיב ווענבים לחים ויבשים לא יאכל מה אכילה כזית אף כל איסורין כזית: [וחייב על היין בפני עצמו כו']: תנו רבנן וענבים לחים ויבשים לא יאכל לחייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו מכאן אתה דן לכל איסורין שבתורה מה כאן שהוא מין אחד והן שני שמות וחייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו אף כל שהוא מין אחד והן שני שמות חייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו לאיתויי חמרא חדתא ועינבי ∘אמר אביי אכל חרצן לוקה שתים אכל זג לוקה שתים אכל חרצן וזג לוקה שלש רבא אמר "אינו לוקה אלא אחת 🌣 שאינו לוקה אלאו שבכללות מתיב רב פפא ר"א אומר סינזיר שהיה שותה יין כל היום אינו חייב אלא אחת יאמרו לו אל תשת' אל תשתה והוא שותה חייב על כל אחת ואח' האכל ענבים לחים ויבשים חרצנים וזגים וסחט אשכול של ענבים ושתה לוקה חמש אי הכי לילקי שש אחת על ימכל אשר יעשה יתנא ושייר מאי שייר דהאי שייר ישייר נלא יחל דברו אי משום האי לאו שיורא הוא כי קתני מידי דלא איתיה בדוכת' אחריתי לא יחל דברו איתיה בנדרי' יא"ל רבינא מפרזקיא לרב אשי והא שייר דבין הביניים אלא אמר רב פפא לא תניא מידי חמש והא

מואוט מ"ק לא מדמי להו לכל איסורי נזיר לשתיה. דאילו ענבים בכזית ויין ברביעית: כיון דכחיב בווענבים לא יאכל. לכל מלתא הוא דאתא דכשם שבותן שהן ענבים מיחייב עליהן שבכוית אף כל איסור שבמיר בזמן שהן יין בכזית: שהוא מין אחד. דאחד לחים

ויבשים מין ענבים הן: (6) והוא שתי שמות. לח ויבש. ואמרי להו זג וחרלן: לחיחויי חמרא חדתא ועינבי. שאע"פ שהן מין אחד (כ) שהי' חדש מתוק כענבים הואיל ושני שמות יש להן חייב על כל אחת ואחת: אמר אביי אכל זג וחרלן לוקה שלש. אחת מכל אשר יעשה מגפן היין ואחת על חרלנים ואחת על זג דלא יאכל אכולהו קאי דו(ג): רבה המר הכל וג וחרלן אינו לוקה אלא אחם. אפילו כי אכל זג וחרלן. אביי מתרך מתניתין לטעמיה דתני וחייב על החרלנים בפני עלמו ועל הזגים אפילו כשאוכל את שתיהן ביחד וכן נמי למתניתה דתני לחייב על זה בפני עלמו ועל זה בפני עלמו ואפי׳ כשאוכל זג וחרלן בבת אחת. ורבא מתרך לטעמיה כגון דלא אכל אלא אחד מהם דלא תימא עד שיאכל לחים ויבשים בהדי הדדי וחרלנים וזגים בהדדי אלא אפי׳ לא אכל אלא לחים בלבד או יבשים בלבד לוקה אחת ולעולם אם אכל לחים ויבשים או זג וחרלן אינו חייב אלא אחת ולא לאתויי חמרא חדתא ועינבי ומתני' נמי תני וחייב על היין בפני עלמו כו' דלא תימא עד דאכיל ליה לכולהו אלא ודאי אכל חד מנהון לוקה ומיהו כי אכיל נמי כולן יחד אינו חייב אלא אחת סו: ע"א אינו לוקה אלא אחת. כשאוכל זג יחידי או חרצן ואינו לוקה משום כל אשר יעשה ולא לריך לשנויי לכל הני כדשנינן לעיל: דאין לוקין על לאו שבכללות. כגון

האי דעל כמה איסורי לית בהו ב] אלא לאו חד: ואם איתא דלוקה משום כל אשר יעשה מגפן היין ליתני לוקה שש: שייר לא יחל דברו. דלקי נמי אדידיה: והא שייר דבין הביניים. כדאמרי׳ לעיל (דף לד:) ועד זג לאיתויי בין הביניים: אלה אמר רב פפה לה סנה מידי המש. אלה לוקה סתם וחיכה לתרוצי לאביי כי טעמיה ולרבא כי טעמיה הואיל ולא נכתב ליה מניינא. וקמהדר הגמרא ומאחר דלא תניא מ"ט אותביה חמש:

וי"ו קדריש: אף כל איסורי וזיר בכזית. דהיינו שתיה דכתיב לעיל מיניה וכל משרת ענבים לא ישתה והשתא וי"ו דוענבים מוסף על דלעיל דכי היכי דענבים בכזים הכי נמי שתיה הכתוב לעיל בכזים ולפירוש קמא גרסינן בגמרא ת"ק מדמי כל איסורי דנזיר לשתיה דתנא עד שישתה רביעים ור"ע [מדמה] ה] כל איסורי נזיר לאכילה פירוש ויליף שתיה מאכילה כדפרישים: דעד זה בעצמו. לחים ויבשים קרא יתירא הוא ולכתובי ענבים יו והוי לחים ויבשים במשמע: אלא לחייב על זה בעלמו. שאם אכל ענבים לחים ויבשים בהתראה אחת שהתרו אל תאכל ענבים לוקה שתים ואפי׳ הן מין אחד וטעם [אחד] כיון שהם שני שמות: ה"ג בגמרא ומכאן אתה דן לכל איסורי נזיר יו חמרא חדתי ועיגבי. אע"פ שטעמם שוה הואיל שהוא שני שמות לוקה שתים וא"ת תיפוק ליה דחמרא חדתי וענבי כחיב בהדיא בקרא בתרי לאוין דכתיב מיין ושכר יזיר [ומתרגמינין] מחמר [חדת] ועתיק וענבים כחיב וי״ל דאי מזיר ה״א חדתא כגון דו [ארבעה] יום דאחר שלשה ימים שבבר אין טעמו ישפר איר [ותנת בניקן מחונת [מאמ] דעתיק דענים כמיבר ליני ליני לי מאמו בון יוז [מרפעי] אם למות שנשם יחים לפני מון סעמו כטעם ענבים אבל יין [מדש] ממש אימא לא מחייב אלא חדא קמ"ל: הרצין דוקה שתים. משום חרץ לא יאכל ומשום מכל אשר יעשה מגפן היין: אין דוקין עד דאו שבכדדות. דמכל אשר יעשה מגפן כל מילי משמע ואינו מפרש שום דבר: אכזרך דו אד תשתה. שהתרו בו על כל פעם ופעם שהיה רוצה לשתות: אכד עגבים דחים ויבשים וחרצנים וזגין. כלומר כזית מכל אחד וגם בסחט? אשכול ענבים ושותה לוקה ה' משום כזית ענבים לחים וכזית יבשים וכזית זגין וכזית חרלנים ומשום שותה יין: דלילכד שש מכל אשר וגו'. וא"ח ולחשוב נמי התנא שכר וחומך ° וי"ל דהא לאו בן שיורא הוא אלא משייר מיניה אבל בהנך דחשיב התנא יש למנות כל המלקיות שבהם: שביר בד יחד. דלילקי נמי משום בל יחל: לאו שיורא° כי קתני מילתא דליתא בשאר איסורין אלא במיר אבל בל יחל שייך בשאר נדרים נמי. וא"ת וכי נאמר כן כדי להקשות לאביי וי"ל דקאמר הכי משום דלא תקשי לרבא מאי שייר דהאי שייר דשייר בל יחל אומר הגמ׳ כן יו דומים יו דהכי מפרש ר״י בפ״ק דב״ק (דף טו.) גבי אי משום חלי כופר לאו שיור הוא : דהל שייר בין הבינים. ° קושיא הוא למ״ד דלא יחל לא הוי שיור אמאי שייר בין הבינים וא"ת התינח לפי' ר"ת דפירש (לשיל דף לה.) דבין הבינים היינו ענבים קטנים י] דתנא¹² באכילה כדקתני ואכל ענבים בין גדולים בין קטנים משמע ושייר -! [לאשכול] קטנים שלא מנאן הלכך פריך שפיר אלא לפירוש שני שפירש לעיל דהביניים היינו [גוף] הענבים הרי דמנא לא שייר כלום דקמני לוקה ה' היינו^{צו} משום ענבים לאו אחד וי"ל דגם לאוחו פי' שייר לאו דידיה דלאו דחיוב ענבים היינו כשאוכלן שלמים כדרך שאוכלים ענבים אבל מלקט האוכל שביני וביני שאין דרך לאכול כן זהו לאו אחר של בין הביניים והתנא שיירו ואף על פי שמלשון התנא נמי משמע ששנה 14 ואכל את הביניים דרך ליקוט דאוכל ענבים משמע בכל ענין אפילו בליקוט אפילו הכי לאו דידיה שייר דאל"כ לילקי שש: דא תני מידי ה'. בלשון הבריימא ליכא ה' אלא לוקה סחם וחוכל לפרש שש:

> משנה ראשונה מדמה להו לכל איסורי נזיר לשתיה. ושתיה ברביעית דילפינז שכר שכר ממקדש והדר יליף כל איסור נזיר ים היה האפונה ובנות להוד לכל אחר ביד לאחרה. האחר בר ביד היב בן בכן שכל במקוף להודה לך כל אחר בה משתיה: וריצ כיון דכתי נועבים לחים ורבשים וכר ומה אכילה בכזית רקי"ל בכל דוכתא שיעור אילה בכוית אף כל איסור נזיר בכזית דוענבים קא דריש: לחייב ע"ז בפני עצמו וע"ז בפני עצמו. אם אכל ענבים לחים ויבשים והתרו בו משום לחים לא יאכל ויבשים לא יאכל חייב שתים אע״פ שטעמם שוה הואיל והם ב׳ שמות: חרצן לוקה ב׳ דמכל אשר יעשה מגפן היין אה להריבט לא הכל זה בשל המל בשל פטבום שהווהוא יותם בשל המל ביותר בוכל המל המל במותר ביותר המל המל המל במותר המ קאי אכולהו ולקי עליה על כל מין ומין שיאכל: ה"ג ומכמן אחה דן לכל איסורי נויר כדפריש ואזיל: חמרא חדתא ועובכי. אע"פ שטעמם שוה הואיל והם ב' שמות: אמרו לו אל תשתה בהתראות מחלקות: אכל עובים לחים ויבשים וכרי מכל א' כזית. גם סחט אשכול של ענבים ושתה: ואם איתא לילקי שש. חדא אכולהו מכל אשר יעשה מגפן היין: והא שייר דבין הבינים. היינו מה שיש בין החרצנים והוג כדפרים לעיל ולוקה עליו משום וער. דכתיב מחרצנים ועד זג. ודלא כפרום ה"ת שפ"י בין הבינים ענבים קטנים הנמצאים באשכול ולא נגמר בשולם. אמר רב פפא לא תני ה". פי׳ תנא לא תני מנינא אלא לוקה בסתם:

נוסחת הריב"ן

אן פסקא וחייב על היין ים ועל העובים בפ"ע ועל הזגים בפ"ע דלא יאכל אכולהו משמע מ״ה כו׳: בו בענבים: משמע עו קי כו . כן בענכים. גן ואכילה בכזית: דן בכ"י כתוב כאן בזה"ל ענין אחר אביי אמר אין לוקה אלא אחת כשאכל זג יחידי או חרצן ואינו לוקה משום אשר יעשה מגפן היין ולא לריך לשנויי להו לכל הני בברייתות כדשנינן להו לעיל אליבא דאביי כישכיק כא נעינ מפיכח ימפי אלא סחמא דאביי נינהו רבא אמר אין לוקה אלא אחת אפילו ה] אלא אחת דאין לוקין על לאו שבכללות כגון האי כו' והשאר

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה שהוא מיו וכו׳ ענבים הן והן שתי שמות כל"ל והד"ח: (ב) ר"ה לאיתויי וכו' מין אחד שהיין חדש מתוק: (ג) ד"ה אמר אביי הד"א עם ד"ה רצא אמר וכו׳ ועל הזגים בפני עצמן אפילו כשאוכל וכו׳ אינו חייב אלא אחת ומתניתין נמי לחייב וכו׳ חד מנהון לוקה ולא לאתויי

הגהות מהר"ב

א] רש"י ד״ה ת״ק וכו׳. נ״ב עי׳ ה״מ דגרס בלשון רש״י. ת"ק שהוא משנה ראשונה מדמי לשתיה: ב] ד"ה דאין וכו' אלא לאו חד. נ"ב עי'

מי דכ"ע נמסק. ונ"ב דר"ע. א"מ: ד] בא"ד כדרך כל שחיה ואט"ג דבאכילה בסיום כדאמריון בפ" כל שעה דף לב ודף מא כצ"ל. א"מ: ה] בא"ד ור"ע מדמה לכל וכוי כצ"ל: ו] ד"ה ועל זה וכוי ולכסוב ענבים והוי. סיבם הוי נמסק ונ"ב וכן. א"מ: ז] ד"ה ה"ג בגמרא וכוי איסורי נזיר. נ"ב כאן הס"ד ואס"כ מה"ד חמרא חעתא ועינבי: ה] בא"ד ה"א חדמא כגון ארבעה יום וכי חדש ממש. מן מיבח ארבעה עד ממש נמחק ונייב חוך מי יום ואחר ג' יום שבלר (מיא שכבר) אין בעלמו כטעם ענבים אלא טעם יין ממש אבל קודם ג' ימים דטעמו כטעם ענבים ממש כאיל וערי ברכות דף כו ובנדה ד' ח ובסנהדרין דף ע ודו״ק. א״מ: ש] ד״ה וללקי שש וכו' ויייל דהא לאו קושיא הוא דלא משיב הכל אלא משייר כאיל. א״מ: י] ד״ה והא שייר וכו' היינו ענבים קטנים מנאן החנא באכילה כאיל: ב] שם ושייר לאשכול. מי לאשכול נמחק ונייב לאו של כאיל. א״מ: